

Джованні Сальветті

АРТУРО ТА ЄДИНОРІГ

з ілюстраціями Джованні Сальветті

COMUNE DI BERGAMO

Джованні Сальветті
Артуро та єдиноріг

«Aegitas»

2018

УДК 821.131.1-93
ББК 84(4Ита)-45

Сальветті Д.

Артуро та єдиноріг / Д. Сальветті — «Aegitas», 2018

ISBN 978-0-3694-0129-8

Сучасним батькам, практично цілодобово поглинутим роботою, дуже складно знайти достатньо часу для живого спілкування з сім'єю, тому, коли випадає рідкісна можливість, вони намагаються провести з дітьми якомога більше часу. Джованні займається міжнародним бізнесом, тож коли йому випадає рідкісний вільний вечір удома, цілий світ стишується, поступається місцем казці, яку тато розповідає своїм дітям. У цьому випадку казка втілилася у книжку. Це магічна історія про надзвичайно обдарованого селянського хлопчика Артуро, про бідну, але люблячу родину, зажерливих чиновників, підступних дворян, заздрісну та мстиву челядь і всепереможну силу натхнення. Передовсім, ця казка – про справедливість, що неодмінно розставляє все й кожного на свої місця, рано чи пізно, буденно й непомітно, чи в блискучій подобі єдинорога, що пролітає над зачудованим містом.

УДК 821.131.1-93

ББК 84(4Ита)-45

ISBN 978-0-3694-0129-8

© Сальветті Д., 2018

© Aegitas, 2018

Содержание

ПЕРЕДМОВА	6
ПОДЯКИ	7
ПРИСВЯТИ	8
РОДИНА АРТУРО	9
ГОЛОД	11
Кінець ознакомительного фрагмента.	14

Джованні Сальветті

Артуро та єдиноріг

**КНИГА МАЄ НА МЕТІ ДОПОМОГТИ ІТАЛІЙСЬКОМУ МІСТУ БЕРГАМО,
ОДНОМУ З НАЙБІЛЬШ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ЕПІДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ.**

Усі доходи від продажу книги буде скеровано у Фонд взаємодопомоги міста Бергамо (Fondo di Mutuo Soccorso della città di Bergamo), заснований муніципалітетом Бергамо для сприяння відродженню міста, що найбільше постраждало від епідемії коронавірусу.

Усі права застережено, зокрема право відтворювати твір повністю або частково.

© 2020 Издательство «Aegitas»

© 2018 Copyright by Giovanni Salvetti

© 2019 Юрій Барабаш, верстка та адаптація обкладинки

ПЕРЕДМОВА

Коли я повертаюся додому не надто пізно та коли я не у від'їзді – а у від'їзді я, щоправда, буваю частенько, – троє моїх дітей просять, щоб я розповів їм казку. Ось як це буває: вони збираються в одній із дитячих кімнат і розташовуються на ліжку або на килимі. Я вмощуюся разом із ними, і ми вимикаємо світло. Хтось із них, по черзі, вибирає тему для казки. Приміром, дракон і пилосмок, кабанчик і ракета, зомбі в космосі тощо. Я замислююся на десять секунд і починаю оповідати, імпровізуючи, і історія поступово розгортається сама собою. Якщо я втомлений або вже пізня година, триває це недовго, але іноді оповідь точиться навіть зо три чверті години, а то й довше. Залежить це й від натхнення. Таких казок розповів я, мабуть, із триста або чотириста, а може, й більше – точно не скажу.

Деякі оповідки здавалися моїм дітям особливо цікавими, і якимось вони забрали собі в голову, що мені варто зафіксувати на письмі хоча б одну з них, і я пообіцяв це зробити.

І ось у цій коротенькій книжечці я й записав одну з цих казок. Поки я це робив, мені захотілося збагатити її подробицями, яких зазвичай не буває в тих імпровізованих історіях, що їх я розповідаю вечорами. Сподіваюся, що це не зашкодило спонтанній манері, притаманній тим оповідкам, які я вигадував на місці.

Щоб праця моя набула завершеного вигляду, я вирішив проілюструвати цю казку своїми ж малюнками. Прошу пробачити мене за суто аматорський, хоча й цілковито автентичний характер цієї книжечки, якої не редагувала, ані не правила жодна стороння особа, як і за дилетантські малюнки, адже я не є ані письменником, ані ілюстратором.

ПОДЯКИ

Крім Лавінії, Оскара й Алессандро (тепер у зворотному порядку! даруй, Оскаре, що ти завжди посередині!), які надихнули мене вигадати цю та чимало інших історій і загалом надихають моє життя, хочу подякувати Міхаїлу Циганову й Алексею Глуговському, які у вільний час допомагали мені з друкуванням, перекладами, публікацією онлайн та іншими речами.

ПРИСВЯТИ

Алессандро, Оскарові та Лавінії (за порядком народження!), моїм найулюбленішим у всьому світі людським істотам, і Моніці, яка так чудово їх виховує.

РОДИНА АРТУРО

Тільки-но прокинувшись, Артуро вмився прохолодною водою, яку тато саме витяг із криниці, вдягнув штани та сорочку й побіг у невеличкий курник збирати яйця.

– Молодець, Артуро, ти такий розсудливий і уважний хлопчик! Відколи саме ти ходиш збирати яйця, жодне ще не розбилося! – часто казала йому мама. Яйця були важливою частиною сніданку родини Артуро.

Артуро народився в сім'ї бідних селян на прізвище Бонтемпі, яка мешкала в селі поблизу Бергамо, чудового середньовічного міста на півночі Італії, між Міланом і Венецією. Діялося це дуже давно, десь наприкінці XVI сторіччя. Артуро був четвертим із сімох дітей – трьох дівчаток і чотирьох хлопчиків – і мав одинадцять років. За тих часів сім'ї були набагато численніші, ніж сьогодні, особливо селянські. Діти були багатством, бо коли підросли, то допомагали батькам у господарстві. Крім сімох дітей, тата й мами, жив із ними ще старий дідусь Гвідо. Тож усього їх було десятеро.

Життя було дуже важке, його події залежали від законів природи та пір року. Прокидалися люди на світанку, а спати йшли невдовзі після заходу сонця. Зимові ночі були холодні й довгі, поля вкривав товстий шар снігу. Адже снігу в давнину випадало чимало. Літні дні були довгі й спекотні, а після наставала важлива пора жнив, які приходила у вересні. Від урожаю залежало багато, бо родина жила переважно з того, що виростила впродовж року та збрала восени.

Земля належала не родині Артуро, а багатому маркізові з Бергамо, який звався Треколлі. Домовленість, дуже поширена в той час, була така: урожай ділили навпіл, половину брала родина Артуро, яка обробляла землю весь рік, а половину – маркіз, який був її власником.

Така домовленість іще й нині зветься половинщиною, бо врожай ділять наполовину. Маркіз був власником іще багатьох інших земель, крім тієї, яку обробляв Артурів тато, а тому був багатий. Усе це він успадкував від батька, який теж успадкував землю від його дідуся і так далі.

Ділянка, яку обробляла сім'я Артуро, була невелика, приблизно п'ять гектарів – тобто цедесь три футбольні поля. Домівкою Артуро була стара кам'яна хата. Стояла вона якраз посередині маркізових полів.

Артурів тато теж успадкував половинщину від свого батька, дідуся Гвідо. У ті часи все мінялося дуже повільно. Коли ти народжувався, то більш-менш знав, що робитимеш у житті, – тобто зазвичай ти робив те, що робив твій батько або дідусь, хіба що ставав солдатом і вирушав на війну. Не те, що нині, коли все так швидко змінюється. Та іноді траплялися й чарівні події, як оце в нашій історії.

Родина мала дві свині, осла, п'ятеро курей, дві кози, а ще величезного собаку на прізвисько Тінь. Його так назвали, бо шерсть його була цілком чорна, і очі теж були чорні. Коли хтось, хто його не знав, зустрічав на вулиці, то страшенно лякався. І в цьому сенсі він приносив велику користь, бо відлякував лиходіїв, які проходили повз ферму, і вони трималися від неї осторонь. А насправді Тінь був лагідним собакою і ніколи не вкусив жодного з братів і сестер Артуро, навіть коли малими вони смикали його за хвоста.

У ту добу селянські дітлахи до школи не ходили. Тільки діти багатих людей мали приватних навчителів, які мешкали в палацах заможних родин і яким платили за те, що вони навчали їхніх дітей. Зате селянські дітлахи знали багато про природу та обробіток землі. А крім того, дідусь Гвідо пам'ятав силу-силенну історій, які розповідав онукам. У ті часи війн і битв було набагато більше, ніж зараз, і дідусь Гвідо, який воював, до того як стати селянином, чимало всякого бачив на світі, а тому оповідки його були дуже цікаві.

Тоді не було ані телевізорів, ані комп'ютерів, ані планшетів, як ось цей, на якому я записую цю казку. Єдиною розвагою були історії дідуся Гвідо, який розповідав їх після вечері, довгими зимовими вечорами, коли всі діти вмощувалися навколо вогнища, щоб зігрітися і приготуватися до сну.

Родина мала навіть одну книжку – одну-єдину! – прегарний рукопис, присвячений історії мистецтва, що його залишив їм у спадок один далекий родич із Флоренції. Артуро був найкмітливішим з усіх дітей, тому читав і перечитував її уважно ледь не щодня, милуючись чудовими ілюстраціями, на яких були зображені твори античного мистецтва. До того ж Артуро не відходив від дідуся й увесь час засипав його запитаннями про війни, солдатів, лицарів і замки. Крім Артурового батька, який мусив час від часу ходити до маркіза, щоб відзвітувати перед ним про роботу на фермі, решта родини до Бергамо їздила рідко, хіба що раз на рік після жнив.

То завжди був щасливий день, бо тато Артуро продавав свою частку врожаю та, щоб відсвяткувати, частував дітей каштановими пундиками, які придбаними у бергамській цукерні, купував відріз тканини мамі, аби пошила собі плаття, і трохи червоного вина собі та дідусеві, а ще кістку для собаки, аби він мав що гризти. Діти бігали вулицями й гралися з дітьми інших селян, які приїхали до міста продати врожай. У цей день купували також поросля: протягом наступних двох років його відгодовуватимуть, а тоді заб'ють і зроблять із нього різні ковбаси, які їстимуть цілий рік.

Справжньою повелителькою їхнього життя була природа, і саме від неї залежали їхні життєві ритми, їхні успіхи та невдачі. Іноді природа була зичливою і дарувала багаті врожаї, якщо погода була сприятливою. В інші роки, однак, погода бувала гіршою – занадто мокро або занадто сухо, занадто спекотно або ж занадто холодно. Урожай тоді був бідним, і треба було затягати паски, бо їжі ставало менше, а десять ротів, які треба було прогодувати, ніде не дівалися. Та загалом жили вони щасливо, простим життям, посеред краєвиду з мальовничих пологих пагорбів, які міняли свої барви зі зміною пір року.

ГОЛОД

Та часом природа була вкрай нещадною. Без жодної на те причини, просто так було, і все. Іноді так траплялося. І одного року настав страшний голод, тобто випало так мало дощів, що врожай, який зібрали, виявивсь вкрай убогим, менше ніж половина від звичайної кількості. У той рік і справді дощило дуже рідко, а літо видалося неймовірно спекотним. Улітку земля стала мов порох, який налипав на спітнілі тіла селян, а вони робили все можливе, щоб врятувати бодай частину врожаю від засухи. Бачачи, який убогий урожай принесли жнива, Артурів тато відразу зрозумів, що наступного року прогодувати всю родину він не зможе. Йому спало на гадку попросити маркіза, щоб лише цього року той дозволив йому взяти собі трохи більше ніж половину врожаю, яка йому належалася, пообіцявши повернути маркізові цю різницю наступного року.

І от уранці, на світанку, Артурів тато вирушив до Бергамо на своєму візку, запряженому ослом. Після майже години дороги він проминув браму святого Якова, увійшов між високі венеційські мури, які щойно закінчили споруджувати, вони й досі оточують центр Бергамо, й попрямував до маркізового палацу. На верхівці брами святого Якова був герб Венеційської республіки – крилатий лев, який дуже подобався Артуро.

Двері відчинив йому Убальдо, старий маркізів мажордом, і привітався з ним.

– Привіт, Бонтемпі, що ви тут робите? Ми вас не чекали, – сказав Убальдо, дивлячись на нього згори вниз.

Убальдо працював у родині Треколлі вже двадцять років і відповідав за організацію праці челяді в палаці. На ньому була темно-червона ліврея, трохи потерта, бо маркіз уже багато років не купував йому нової. Артурів тато відповів:

– Я хочу побачити найяснішого маркіза, мені треба терміново з ним поговорити, – розумієте, щодо врожаю, він такий мізерний цього року.

Убальдо відповів:

– Ага, можна було здогадатися, ви не перший селянин, який приходить останнім часом із такими дивними проханнями. Та не сподівайтесь даремно, Бонтемпі, ви ж знаєте маркіза...

Артурів тато відповів:

– Авжеж, знаю, але виходу нема, прошу вас доповісти про мене маркізові.

Після двох годин очікування Артурів тато урешті потрапив до маркіза. Він розглядав якісь папери, що їх приніс був йому управитель, і, навіть не підводячи голови, звернувся до Артурового тата грубо і суворо:

– Чого вам, Бонтемпі? Я дуже заклопотаний і не хочу марнувати часу.

Артурів тато покірливо схилив голову й тихо мовив:

– Як ви, мабуть, знаєте, ваша світлосте, урожай цього року вкрай мізерний.

– Звісно, що знаю! – різко перебив його маркіз. – Я оце саме переглядаю звіт мого управителя! То й що?

– Тож я, – продовжив Артурів тато, – подумав, що, можливо, ви будете такі великодушні й залишите мені три чверті цьогорічного врожаю замість половини, а різницю я вам поверну наступного року, може, навіть із лишком, тож ви нічого не втратите. Тоді я зможу прогородувати свою сім'ю, бо інакше до наступного року ми не дотягнемо.

Маркіз сухо відповів:

– Ви що, Бонтемпі, з глузду з'їхали? Умови половинщини незмінні вже триста чи й більше років, і жоден мій предок ніколи не робив із цього винятків. І я, звісно, не хочу бути першим. Якщо я зроблю виняток для вас, усі інші теж цього захочуть, і тоді мені доведеться відмовитися від частини бенкетів, які я влаштовую, а цього я в жодному разі робити не хочу, особливо цього року. То йдіть собі й не займайте мого часу, бо, зрештою, вже обідати пора.

Бідолашний Артурів тато відкрив рота, але жодного слова не вимовив. Він був простий селянин і не знав, що сказати маркізові. То ж він вийшов із кімнати, похиливши голову, і став спускатися сходами вниз. Ідучи по сходах, він побачив, як ними піднімаються служники в небесно-голубих лівреях і несуть маркізові обід, що парує на великих тарелях. Там були фаршировані фазани, равіолі під соусом із грибів і дичини, овочі, а ще великий пиріг із лісовими горішками та чорницею. Таких лагоминок Артурів тато зроду не бачив, і в нього аж слинка з рота потекла. Він спостеріг, що служників тільки двоє, і їм трохи важко нести усі ці таці та карафки. Унизу сходів він сів на хвилинку, бо йому запаморочилося в голові чи то від голоду, чи від переживання. Він не знав, як прогородувати сім'ю таким мізерним урожаєм.

І тут йому свінула одна ідея. Він знов піднявся сходами й постукав у двері їдальні. Убальдо відчинив, сердито глянув на нього і кризь зуби просичав:

– Що ви тут досі робите, Бонтемпі? Не бачите, що пан маркіз обідають? Ви ж не захочете, сподіваюсь, його турбувати?!

Маркіз почув галас і спитав:

– Убальдо, що там діється?

– Нічого, пане маркізе, тут ще й досі стовбичить Бонтемпі, він хоче сказати вам ще щось, але зараз я його прожену.

Зазвичай маркіз, звісно, не погодився би знову прийняти Бонтемпі, але равіолі під соусом із грибів і дичини були такі смачні – такі смачнющі, що це вселило в маркіза незвично прихильний настрій. І він сказав Убальдо:

– Ну що ж, гаразд, послухаймо, чого ще хоче цей зануда!

Артурів тато прошепотів:

– Ваша світлосте, мені прикро знову вас турбувати, але мені тут спало дещо на гадку, про що я хочу вас попрохати. Чому б вам не взяти в палацові служники одного чи двох моїх

синів? Ви ж знаєте нашу сім'ю вже багато років, а вони хлопці меткі. Принаймні на рік, і тоді я годуватиму менше ротів.

Маркіз повернувся до Убальдо й мовив:

– Що скажеш, Убальдо? Нам потрібні служники?

Убальдо подумав якусь мить і відповів:

– Ми й справді маємо тепер набагато менше челяді, особливо після того, як того місяця ми звільнили тих двох служників.

– Ага, авжеж, тих двох поганців! – мовив Треколлі. – Ми спіймали їх на тому, що вони поїдали в коморі мій сир таледжо. То як думаєш, Убальдо?

Убальдо відповів:

– Ми й справді знаємо родину Бонтемпі багато років, це порядні люди, на них можна покластися. Тим паче, що на наступний рік у нас заплановано чимало бенкетів, як ваша світлість чудово знає.

І справді, маркіз хотів знайти своїй доньці Катеріні чоловіка, а для цього збирався влаштувати елегантні бали та бенкети, запрошуючи на них найзнатніші родини міста й усієї Венеційської республіки.

– Проте, – додав Убальдо, – я раджу вашій світлості взяти лише одного нового служника й добряче його вишколити. Тому це має бути хтось молодий і тямущий. Я сказав би, хлопець десяти чи одинадцяти років.

Тієї миті Артуровому татові аж серце стислося, бо перед ним в уяві постало обличчя Артуро, який був єдиним хлопцем цього віку в його родині, – вибору не було. Сама лише думка про розлуку з ним страшенно його журила. Він помовчав із півхвилини і, коли в очах Убальдо та маркіза почала прокидатися нетерплячість, ледь чутно відповів:

– Гаразд, я безмежно вам удячний і пришлю до вас Артуро.

Коли в сутінках він повернувся додому, до його возика, який саме в'їжджав до двору, підбігла чорна плямка.

– Тату, тату, де ти так довго був? – пролунав веселий і жвавий голосок.

То був не хто інший, як Артуро, який повис у тата на шиї, тільки-но той зійшов із візка. Артуровому татові сльози затуманили очі, і Артуро відразу помітив, що щось не так. Тоді тато обняв його й сказав:

– Ходімо в дім, нам треба поговорити...

Того вечора батько розповів про все, що трапилось, і пояснив, що єдиним виходом буде те, що Артуро піде до маркіза за служника. Артуро ледве стримав сльози, а найменша його сестричка, Лючія, вибухнула плачем і заперечила:

– Ні, нізащо, Артуро має залишитися з нами!

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.